

RYNEK 7

SIERPIEŃ 2022 | NR · 07 · (212) | ISSN 1642-9869

MIKOŁAJ WILGA

PIERON Z BYTOMIA

**WYSTAWA
26.05–30.11.2022**

**KOŚCIÓŁ
ŚWIĘTEGO DUCHA
OCZAMI ARCHEOLOGA**

Patron honorowy

Patronat Honorowy
Prezydenta Miasta
Bytomia

Partner wystawy

Patroni medialni

ARCHEOLOGIA
WYDAWNICTWO

ARCHEOWIEŚCI.PL
Informacje ze świata archeologii

ŻYCIE BYTOMSKIE

ŚLĄZAG

Mecenat

Organizator

Muzeum Górnośląskie w Bytomiu jest instytucją kultury Samorządu Województwa Śląskiego.

pl. J. III Sobieskiego 2
ul. W. Korfantego 34 | Bytom

www.muzeum.bytom.pl

W TYM NUMERZE...

- 03 WSTĘP/ **ROK BRUNONA SCHULZA W BYTOMIU**
- 04 ROZMOWA RYNKU/ **PIERON Z BYTOMIA**
- 11 ZIELONY BYTOM/ **5 PYTAŃ O REZERWAT SEGIET**
- 12 HISTORYCZNY BYTOM/ **PRZEZ 40 LAT NOSIŁA IMIĘ BUŁGARSKIEGO PREMIERA. HISTORIA KWK „CENTRUM” W LATACH 1939 – 2015**
- 14 POZARZĄDOWY BYTOM/ **GÓRNOŚLĄSKIE KOLEJE WĄSKOTOROWE**
- 16 WYJĄTKOWE MIEJSCE/ **POWRÓT W GLORII**
- 18 DZIEJE SIĘ W BYTOMIU/ **REPERTUAR**

ROK BRUNONA SCHULZA W BYTOMIU

Bruno Schulz to jeden z najoryginalniejszych twórców XX w. Okazją do bliższego zapoznania się z twórczością artysty są obchody Roku Brunona Schulza, których program Bytom współtworzy z rodzinnym miastem pisarza – Drohobyczem. Pomysł na tematykę wydarzeń zrodził się jesienią rok temu, kiedy Bytom zintensyfikował współpracę z Drohobyczem oraz organizatorami Międzynarodowego Festiwalu Brunona Schulza.

W ramach obchodów Roku Brunona Schulza w Bytomiu odbędzie się szereg wydarzeń – spotkań autorских, spacerów, warsztatów. Jednym z ciekawszych punktów programu będzie wystawa „Schulz wg The Krasnals”, która wystartuje 9 września i będzie połączeniem grafik Brunona Schulza z dziełami grupy The Krasnals. Szczegółowy program wydarzeń dostępny jest na stronie internetowej www.bytom.pl.

Drodzy Czytelnicy,

Sierpień to miesiąc relaksu. To do doskonały czas, by odpocząć w cieniu drzew w Parku Kachla, schłodzić się przy kąpieli-sku odkrytym lub nacieszyć słońcem na nowych leżakach i huśtawkach, które stanęły na bytomskim Rynku. To także znakomity moment, by zagłębić się w lekturze. Niezmiennie – polecam „Rynek 7”.

Zapraszam do lektury rozmowy z Mikołajem Wilgą, bytomianinem i twórcą internetowym, znanym w sieci jako Niklaus Pieron, który opowie dlaczego Bytom dobrze klika się w Internecie. Przemysław Skrzypiec z Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska opowie o planach poszerzenia obszaru Rezerwatu Segiet. Zapraszamy też do odnowionego w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji budynku dawnego Kina Gloria, który zachwyca nową elewacją.

Zapraszam do lektury i odwiedzenia „Rynku 7”, Małgorzata Węgiel-Wnuk
redaktor naczelna

RYNEK 7

Nakład: 3000 szt. | Wydawca: Urząd Miejski w Bytomiu, ul. Parkowa 2, 41-902 Bytom | Redakcja: Biuro Promocji Bytomia, Rynek 7, 41-902 Bytom, promo@um.bytom.pl | Redaktor naczelna: Małgorzata Węgiel-Wnuk | Redaktor prowadząca: Katarzyna Mołdawa | Skład: Krzysztof Więckowski | Zespół redakcyjny: Tomasz Sanecki, Grzegorz Goik, Anna Krzyszkowska-Kuc, Karolina Maksym | Druk: Mikopol, ul. Nałkowskiej 51, 41-922 Radzionków
Zdjęcie na okładce: Karolina Maksym. Numer zamknięto: 04.08.2022 r.
Wydawca nie odpowiada za treść reklam i ogłoszeń. Redakcja nie zwraca materiałów oraz zastrzega sobie prawo do ich redagowania i skracania.

Niklaus Pieron, czyli Mikołaj Wilga twórca internetowy aktywny w takich mediach społecznościowych, jak You Tube, Twitch.tv, Facebook, Instagram. Popularyzator śląskiej mowy i historii Górnego Śląska, autor m.in. serii filmów Ślōnskie Słowa na Dziś, Kurs Ślōnskij Godki, Ślōnskie Recenzje oraz vlogów prezentujących ciekawe turystycznie miejsca w regionie. Zaczynał 10 lat temu od dubbingowania po śląsku gier komputerowych i fragmentów popularnych filmów, czym zdobył tysiące odbiorców w całej Polsce

PIERON Z BYTOMIA

Skąd go znamy? Warzi żur z dziadkiem, rajzuje po okolicy, dubbinguje „Kevina somego w doma”, wyjaśnia znaczenie najpiękniejszych śląskich słów, czasem też tych pierońsko brzydkich. Jego kanał na You Tubie subskrybuje 133 tysięcy osób, w większości spoza Śląska, a jego filmy mają ponad 30 milionów wyświetleń. Z Niklausem Pieronem, czyli Mikołajem Wilgą, który przekonuje do tego, że Bytom i Górny Śląsk mają godne uwagi zabytki i historię, rozmawiamy o kulisach pracy youtubera i streamera oraz o rodzinnym mieście.

Tekst: Katarzyna Mołdawa Zdjęcia: Karolina Maksym, Grzegorz Goik

Zacznijmy od tego, co Cię wyróżnia wśród twórców internetowych, czyli od godki. Mówisz po śląsku w bardzo naturalny sposób i wiele osób w komentarzach pod Twoimi filmami podkreśla, że lubi Cię słuchać. Skąd tak dobra znajomość śląskiego?

To jest dla mnie bardzo duży komplement, ale z tą moją godką nie zawsze tak było. Kiedy miałem parę lat, nie posługiwałem się nią zbyt dobrze, choć rozumiałem wszystko ze słuchu. W domu przeważał język polski, miałem jednak to szczęście, że wychowałem się w dzielnicy Bytomia, gdzie żyło

mnóstwo urodzonych przed wojną bytomian – w okolicach Grossfeldu, alei Marka, szkoły „piątki”. Cały czas śląska mowa mnie otaczała. A potem zacząłem się bardziej interesować Śląskiem, także językiem, poznawać go w tekście, na przykład dzięki książkom przełożonym na śląski przez – jak się potem okazało mojego sąsiada – pana Grzegorza Kulika albo poprzez czytanie takich portali, jak Wachtyrz. Zacząłem się na tym bardziej skupiać, no i myślę, że dzisiaj poradza pogodać nienajgorzej.

Ty miałeś możliwość osłuchać się z tym językiem,

ale nie każdy ją ma. Czy ludzie spoza Śląska mogą się go nauczyć?

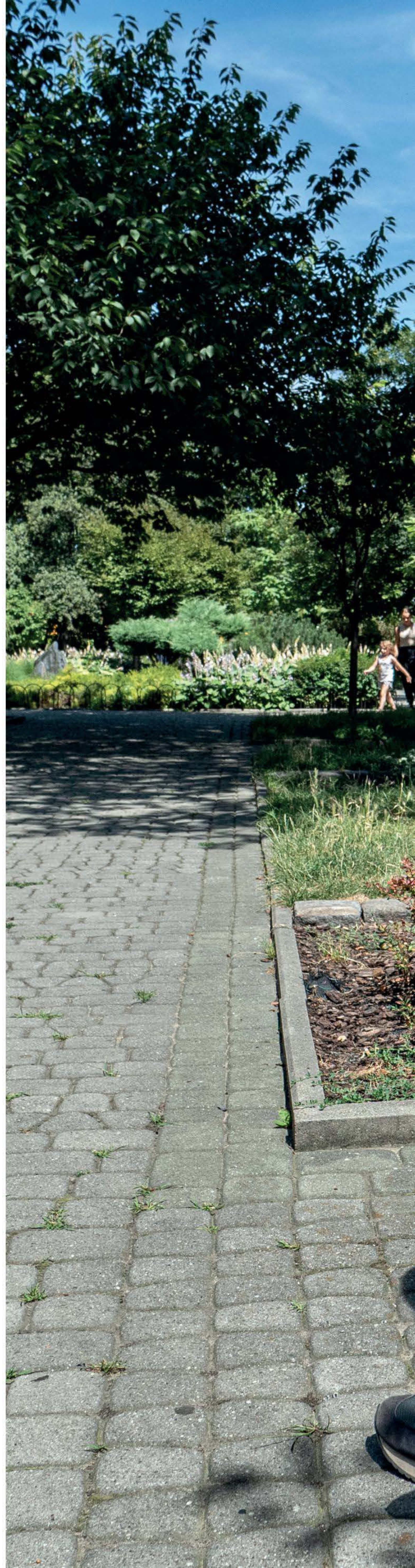
Myślę, że można się nauczyć śląskiej godki jak każdego innego języka. Ludzie uczą się mówić po chińsku albo japońsku, to tym bardziej mogą się nauczyć śląskiego, który do polskiego jest przecież mocno zbliżony. We współpracy z Gryfnie prowadziliśmy na przykład kilkuna-stoodcinkowy Kurs Śląskiej Godki, z tym że on był zrealizowany w formie lekkiej i rozrywkowej. Ale są takie portale, jak biuro tłumaczeń po naszymu.pl, które się tym zajmuje bardzo fachowo. To oni odpowiadają za tłumaczenia na śląski w filmach, reklamach czy na bilbordach. Można sobie tam na przykład wykupić kurs języka śląskiego. Człowiek się z nim osłuchuje, uczy się go w mowie i w piśmie, a potem dostaje certyfikat. No ale chyba jednak najlepiej to się sprowadzić do nas i uczyć się przez żywy kontakt.

You Tube to jeden z największych serwisów z materiałami wideo na świecie. Obecnie co drugi nastolatek marzy o tym, żeby w przyszłości zostać zawodowym youtube-rem lub influencerem, a Ty masz taką pracę marzeń od 10 lat...

Dokładnie w czerwcu minęło 10 lat kanału na YouTube. Ale jeśli chodzi o to, kiedy zaczęła przynosić finansowe korzyści i stała się źródłem utrzymania, to jest to raczej 7 – 8 lat. Nagrywać na YouTube i w ogóle tworzyć jakąś zawartość w internecie może każdy, ale utrzymać się z tego udaje się raczej małej grupie ludzi. Mnie się to szczęśliwie udało.

Daje Ci to jeszcze przyjemność, czy to po prostu praca do wykonania i rutyna?

To jest taki rodzaj zajęcia, że gdyby nie dawało przyjemności, to nie dałoby się go wykonywać,

bo po pierwsze ludzie od razu by to wy-
czuli i to by się po prostu „nie ogląda-
ło”, a po drugie na pewno nie przełoży-
łoby się to na jakikolwiek dochód.

Na początku to był kanał stricte gamingowy. Dlaczego rozszerzyłeś tematykę?

Nazywał się Freaky Gamerzz i prowa-
dziłem go z trzema kolegami. Wtedy
otwierało się dużo kanałów polsko-
języcznych, które trak-
towały głównie o grach
komputerowych. Nagry-
waliśmy tak zwane let's
playe, czyli filmiki o gra-
niu. Z czasem koledzy
porezygnowali i zostałem
sam z tym kanałem.
Zacząłem go urozma-
icać o materiały vlogowe,
o kulinaria czy materiały
po śląsku i zauważyłem,
że to się „sprzedaje” –
w cudzysłowie „sprze-
daje”, bo wtedy jeszcze
nie dosłownie – o wiele
lepiej niż relacja z grania.

You Tube poszedł w stronę tematów
lifestylowych, blogowych, ciekawostek,
historii. Do gier raczej już nie widzę po-
wrotu, bo tym się zajmuję na Twitchu,
czyli na platformie do streamowania,
czyli audycji na żywo, głównie z grania,
choć ostatnio streamuję też swój
remont.

**Która z tych aktywności w sieci naj-
bardziej Cię angażuje?**

Raczej platforma Twitch.tv, bo mate-

riał na You Tubie wystarczy nagrać,
zmontować i wrzucić, a potem on już
sam nabija kliknięcia, a przy audycji
na żywo trzeba posiedzieć 7 – 8 godzin
przy komputerze, ale 14 i 24 godziny
też się czasem zdarza. To zajmuje dużo
czasu, ale nie ukrywam, że to właśnie
kanał na Twitchu jest moim głównym
źródłem utrzymania.

**Mówi się, że będąc youtuberem, trze-
ba być trochę aktorem,
trochę reżyserem, trochę
montażystą. Która z tych
ról najbardziej Ci odpo-
wiada?**

Oprócz tego musisz być
jeszcze didżejem i kaba-
reciarzem, ale też infor-
matykiem, bo trzeba
mieć też trochę wiedzy
technicznej. Na pewno
najłatwiej mi powie-
dzieć, co lubię najmniej
– montowanie filmów.
To typowo żmudna praca
w programie do montażu
i nie jest to pasjonujące.

Szczególnie, gdy zdarzają się takie
sytuacje, że nie zapisze się postępów
w montowaniu, a zawiesi się program
i pięć godzin roboty pójdzie w niepa-
mięć. Najfajniejsze jest samo nagry-
wanie materiałów, nawet jeśli trwa
od rana do wieczora, poznawanie
okolicy, oglądanie jej, robienie przebi-
tek gdzieś na mieście.

**Czy po dziesięciu latach aktywności
w różnych mediach społecznościo-**

**STARAŁEM SIĘ
POKAZAĆ INNY
BYTOM, BO LUDZIE
– NIE TYLKO POZA
GÓRNYM ŚLĄSKIEM
– MAJĄ WRAŻENIE,
ŻE TU STRASZNE
RZECZY SIĘ DZIEJĄ,
A KAMIENICE WALĄ
SIĘ NA GŁOWĘ.
BYTOM JEST
NA PEWNO
NAJPIĘKNIEJSZYM
MIASTEM
PRZEMYSŁOWEGO
GÓRNEGO ŚLĄSKA.**

wych jesteś w stanie przewidzieć, jaki materiał będzie popularny?

To jest bardzo trudne. Dużo zależy od algorytmów You Tube'a, a konia z rzędem temu, kto rozgryzie, jak one działają. Mam dużo takich przykładów na swoim kanale, kiedy jakiś film – takie „nic specjalnego” – rozszedł się viralowo po internecie i ma na przykład 250 tysięcy czy pół miliona wyświetleń, a z kolei film, przy którym człowiek siedział kilka dni, ma 3 tysiące wyświetleń. Jedyne, co jest pewne, to to, że najbardziej rozchodzą się filmy kilkunastosekundowe z chwytliwym hasłem, jak to słynne „urwiesz mi od internetu kabel”. Ale w zasadzie nie ma na to żadnego przepisu. U mnie punktuje to, że działałam w kilku mediach społecznościowych, bo to nie jest tylko You Tube i Twitch.tv – mam sporego fanpage'a na Facebooku i na Instagramie, gdzie udostępniam nowe filmy.

MAM DUŻO HISTORII RODZINNYCH, KTÓRYMI NIE MIAŁEM SIĘ Z KIM PODZIELIĆ, A TERAZ MOGĘ TO ZROBIĆ PRZEZ YOU TUBE. WSPOMINAM NA PRZYKŁAD ARCHITEKTA PANA HANSA WILKA, KTÓREGO MÓJ DZIADEK MIAŁ SZANSĘ JAKO DZIECKO SPOTYKAĆ I POMAGAŁ STAWIAĆ JEGO POMNIK NA CMENTARZU PRZY ULICY KRASZEWSKIEGO.

chodzi cała moja najbliższa rodzina, odwiedzam tutaj groby pradziadków. Niestety Bytom ma bardzo złą prasę w internecie, co widać choćby po tym, jakie smutne widoki wyskakują, gdy wpisujemy słowo „Bytom” w Google Grafika. Starąłem się pokazać inny Bytom, bo ludzie – nie tylko poza Górnym Śląskiem – mają wrażenie, że tu straszne rzeczy się dzieją, a kamienice walą

się na głowę. Odwiedziła mnie parę miesięcy temu grupa młodzieży licealnej z Warszawy, która robiła projekt o Śląsku. Oprowadziłem ich od parku do Rynku i po tym, co zobaczyli wcześniej w internecie w memach, byli pozytywnie zaskoczeni miastem. Bytom jest na pewno najpiękniejszym miastem przemysłowego Górnego Śląska, a myślę, że razem z Opolem to by mogły być dwa najpiękniejsze miasta w ogóle Górnego Śląska. Tylko trzeba to piękno wydobyć, wyszlifować, wypiąskować.

Wśród materiałów, które tworzysz, są także te pokazujące turystyczne atrakcje okolicy. Rok temu zrobiło się głośno o Twoim filmie o Bytomiu, który jest dla ciebie ważnym miejscem. Jakie atuty chciałeś przede wszystkim pokazać?

To moje miasto ojczyste, stąd po-

Wrzucasz nie tylko filmy o popularnych zabytkach, ale i o miejscach mniej znanych, związanych z dzieciństwem, powrotem do korzeni. Robisz się sentymentalny?

Zawsze taki trochę byłem, może dlatego, że wychowywałem się przy dziadkach, a z drugiej strony nie mam już

16 – 17 lat, tylko dobijam nieubłagane trzydziestki, więc człowiek może się taki trochę robi. Mam dużo historii rodzinnych, którymi nie miałem się z kim podzielić, a teraz mogę to zrobić przez You Tube. Wspominam na przykład architekta pana Hansa Wilka, którego mój dziadek miał szansę jako dziecko spotykać i pomagał stawiać jego pomnik na cmentarzu przy ulicy Kraśzewskiego. To ludzi ciekawi, szczególnie, że na You Tubie w dalszym ciągu raczej niewielu tym się zajmuje.

W ostatnich kilkunastu latach można obserwować modę na śląskość. Myślisz, że to chwilowy trend?

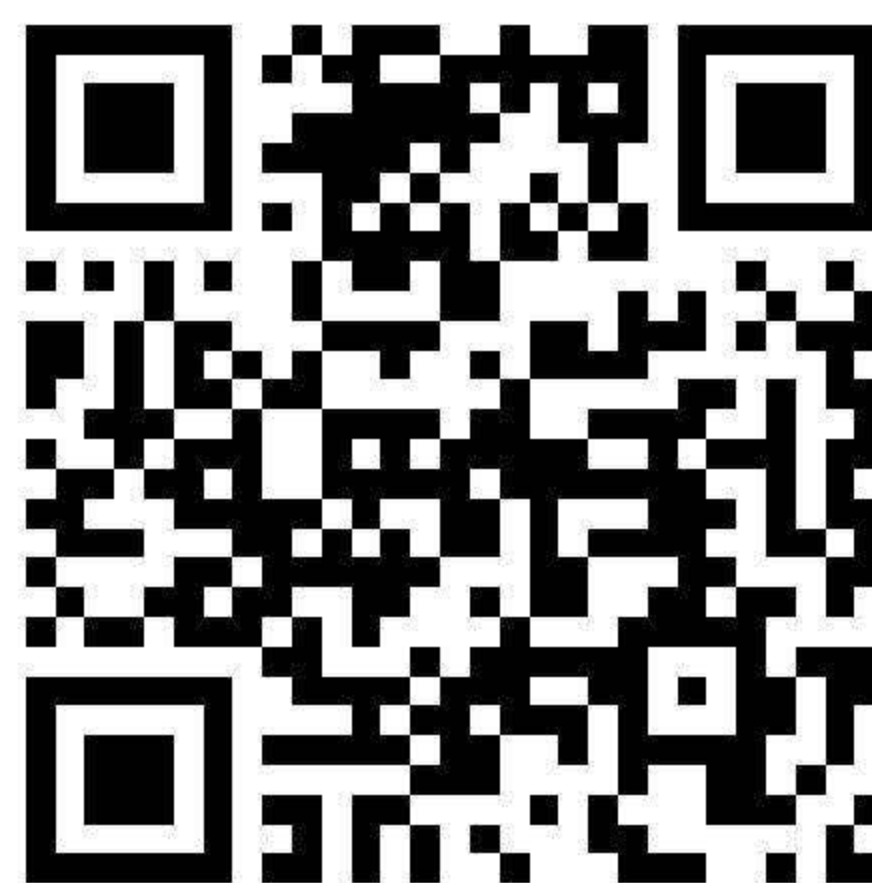
Wydaje mi się, że to już jest trwałe zjawisko, taką mam nadzieję. To widać choćby w wynikach spisów ludności. Dwadzieścia lat temu narodowość śląską deklarowało 300 tysięcy osób, a 10 lat później już 850 tysięcy. Myślę, że dużo osób się asymiluje. Miałem okazję rozmawiać o tym z profesorem Kadłubkiem przy okazji Dnia Śląskiej Flagi w Chorzowie w zeszłym roku i myślę, że ta asymilacja to właśnie siła śląskości. Większość z nas ma przodków skądś tam, dla jednych są to przyjezdni za komuny do roboty z kieleckiego na kopalnię, a dla kogoś innego niemiecki kupiec z Wittenbergi sprzed 300 lat. To jest kwestia wyboru, czy ktoś się chce zasymilować. Znam masę ludzi, którzy są tu urodzeni, a nawet są tu w drugim i trzecim pokoleniu, ale nie powiedzieliby o sobie, że są Ślązakami, po prostu tu się urodzili, ale nie czują związku z kultu-

ry, ani też nie znają mowy, obyczajów, a z drugiej strony są ludzie, którzy nawet się tu nie urodzili, tylko przyjechali w wieku kilku lat, ale tak wrosli w te nasze klimaty, że czują się Ślązakami i nigdy by sobie tego nie dali odebrać. Na to że ten trend będzie się nasilał na pewno wpływ ma to, że powstaje coraz więcej poważnych treści po śląsku. Grzegorz Kulik przekłada literaturę światowej klasy, są takie postaci jak Rafał Szyma, który ostatnio „Pippi Langstrumpf” wydał po śląsku, są świetne kryminały Marcina Melona. Jest Mirosław Syniawa, który pisze poezję po śląsku. Pojawiła się nawet jakiś czas temu nawet biblia po śląsku wydana przez Gabriela Tobora. To się wielu ludziom kiedyś nie mieściło w głowie, a da się. Mam nadzieję, że dalej będzie się to tak rozwijać.

Czy w dzieciństwie byłeś małym pieronem, urwisem, żartownisiem?

Byłem raczej bardzo grzecznym dzieckiem. Może dlatego, że nie miałem innego wyjścia, w domu musiał być porządek. Żartownisiem byłem jak najbardziej, ale małym zgołbikiem to na pewno nie. Dopiero w wieku nastoletnim to się trochę zmieniło, ale to jak u każdego, tak mi się wydaje.

Posłuchaj podcastu
z Niklausem Pieronem

5 PYTAŃ O REZERWAT SEGIET

W piątą rocznicę wpisania bytomskiego rezerwatu Segiet na listę Światowego Dziedzictwa UNESCO rozmawiamy z Przemysławem Skrzypcem – p.o. Zastępcą Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach i Regionalnym Konserwatorem Przyrody.

Co jest największym walorem Segietu?

Rezerwat Segiet to jedno z najcenniejszych pod względem przyrodniczym miejsc w regionie. Największym jego walorem jest las bukowy. Najstarsze buki liczą nawet 150 lat i sięgają wysokości prawie 40 metrów! Las rośnie na obszarze mocno przekształconym przez działalność górniczą, która prowadzona była w tym miejscu przez wieki. To właśnie zdecydowało o włączeniu rezerwatu na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO.

Czego wypatrywać i nasłuchiwać na ścieżkach Segietu?

Poza naturalnym fragmentem lasu bukowego z domieszką świerka i jodły występują tu na przykład rzadkie gatunki dzikich storczyków. Ponadto Segiet i znajdujące się pod nim Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie to jedno z największych w Polsce zimowisk rzadkich gatunków nietoperzy. To z kolei wpłynęło na objęcie Podziemi siecią obszarów Natura 2000.

Jak kształtowała się historia tego miejsca?

Na tym terenie prowadzona była intensywna działalność górnicza. Przez wieki

w rejonie rezerwatu wydobywano rudy najpierw srebra, później cynku. W okolicy mamy też liczne kamieniołomy. Sam rezerwat powstał w 1953 r.

Jakie są plany RDOŚ w Katowicach względem rezerwatu?

Przed wszystkim w najbliższym czasie rezerwat zostanie znacznie powiększony. Oznacza to, że zwiększy swój rozmiar ponad 3-krotnie. Sprawa jest w toku –

czynimy starania, aby do poszerzenia granic rezerwatu doszło jeszcze w tym roku.

O czym warto pamiętać podczas wizyty w rezerwacie?

Niezależnie od tego, czy zdecydujemy się

na podziwianie piękna Segietu, czy innego rezerwatu, pamiętajmy, że na tych terenach obowiązują zasady, których łamać nie wolno. W rezerwacie nie schodzimy z wyznaczonych szlaków. Warto pamiętać, że do niektórych rezerwatów wstęp jest zupełnie niemożliwy. Ponadto nie zbieramy jagód i grzybów i nie wyprawiamy psów. W rezerwatach to właśnie przyroda jest zawsze na pierwszym miejscu.

PRZEZ 40 LAT NOSIŁA IMIĘ BUŁGARSKIEGO PREMIERA. **HISTORIA KWK „CENTRUM”** **W LATACH 1939 – 2015** (CZĘŚĆ DRUGA)

Tekst: Tomasz Sanecki/ Zdjęcie: KWK „Centrum” na pocz. XXI w./ Archiwum UM w Bytomiu

KWK „Centrum” to jedna z najstarszych i najdłużej fedrujących kopalń w Bytomiu. Początki powstałego w 1878 r. zakładu, wtedy pod nazwą „Karsten-Cetrum”, były związane z trudnościami powodowanymi zalewaniem kopalni wodą. Gdy z końcem XIX w. uporano się z tym problemem, rozpoczęła się modernizacja zakładu, której nie przerwała ani I wojna światowa, ani powstania śląskie, ani wielki kryzys.

W okresie II wojny światowej kopalnia pracowała bez większych zakłóceń. Również zdobycie miasta przez wojska Armii Czerwonej nie wyrządziło szkód w zakładzie, w którym w kwietniu 1945 r. rozpoczęło się ponowne wydobywanie. Wówczas kopalnia funkcjonowała już pod nazwą KWK „Centrum” w ramach Bytomskiego Zjednoczenia Przemysłu Węglowego. Złóża węgla wydobywane były czterema szybami: „Staszic”, „Skarga”, „Rejtan” oraz „Pie-kary”. W pierwszych latach po wojnie kopalnia borykała się z brakiem wykwalifikowanej kadry robotniczej, dlatego aż do 1949 r. około 1 tys. pracowników stanowili niemieccy jeńcy wojenni. Wśród pracowników nie brakowało również repatriantów powracających z Francji, Holandii oraz Belgii, a także Polaków przesiedlonych zza wschodniej granicy, głównie z okolic Lwowa.

Na cześć bułgarskiego premiera Lata 50. XX w. w historii kopalni to nie tylko wytyczenie nowych obszarów górniczych, modernizacja szybu „Pie-kary”, ale również zmiana nazwy kopalni. 2 lipca 1950 r. zakład z KWK „Centrum” został przemianowany na KWK „Dymitrow”. Nowa nazwa upamiętniała zmarłego rok wcześniej komunistycznego bułgarskiego premiera Georgija Dimitrowa.

Lata 60. i 70. to okres prosperity w zakładzie. Budowa nowego szybu wentylacyjnego „Witczak”, oddanie do użytku w 1969 r. szybu „Budryk-Zachodni” o głębokości 774 m i w 1974 roku szybu „Budryk-Wschód” sięgającego do poziomu 930 m, umożliwiło dostęp do pokładów węgla pod filarem ochronnym Bytomia.

Inwestycje prowadzono również na powierzchni. Powstały m.in.: nowa lampownia, cechownia, budynek Stacji

Ratownictwa Górniczego, łaźni górniczej, a także dyspozytornia. Pod względem wydobywania rekordem zakończono 1979 r., kiedy na powierzchnię wyjechało prawie 3,9 mln ton węgla kamiennego. Jednocześnie rok ten zapisał się w historii kopalni bardzo tragicznie. 10 października doszło do wybuchu pyłu węglowego, który spowodował śmierć 34 górników. Podobna katastrofa miała również miejsce w 1982 r. Wówczas także wybuch pyłu węglowego pochłonął 18 ofiar śmiertelnych.

Istotne zmiany zaszły w kopalni na przełomie lat 80. i 90 XX w. W 1987 r. rozpoczęto komputeryzację kopalni, w 1988 r. oddano do użytku otwór wentylacyjny i zatrzymano urządzenia wyciągowe szybu „Staszic”. W 1990 r. doszło do ponownej zmiany nazwy zakładu – po 40 latach, znów w Bytomiu mieliśmy kopalnię „Centrum”.

Trudne lata transformacji przemysłowej
Pierwsze lata gospodarki rynkowej charakteryzowały się restrukturyzacją górnictwa. W KWK „Centrum” ze względu na trudności finansowe w 1991 r. wprowadzono zarząd komisyjny. W 1993 r. kopalnię włączono do Bytomskiej Spółki Węglowej SA i połączono z KWK „Szombierki”, tworząc nowy zakład górniczy KWK „Centrum-Szombierki”. Trzy lata później, w 1996 r., całe wydobywanie w Ruchu II,

czyli dawnej KWK „Szombierki” przeniesiono do Ruchu I – KWK „Centrum”, co umożliwiło rozpoczęcie procesu likwidacyjnego byłej KWK „Szombierki”. W kolejnych latach nastąpiły dalsze zmiany związane z restrukturyzacją dawnej KWK „Centrum”. W 1999 r. powstał Zakład Górniczy „Centrum” Sp. z o.o., który w 2003 r. włączono do Kom-

panii Węglowej SA. Wówczas w ZG „Centrum” funkcjonowało 5 szybów: wydobywcze – „Skarga” i „Budryk”, wentylacyjne – „Witczak” i „Staszic” oraz materiałowy „Rejtan”. Już dwa lata później, w 2005 r. ZG „Centrum” połączono z Zakładem Górniczym „Bytom III” Sp. z o.o., tworząc Kopalnię Węgla Kamiennego „Bobrek-Centrum”. Kopalnia ta przetrwała do 2015 r., kiedy rozdzielono ją na dwa zakłady, z których KWK „Centrum” została przekazana do Spółki Restrukturyzacji Kopalń SA i postawiona w stan likwidacji.

Pierwsza część historii KWK „Centrum” ukażała się w poprzednim numerze „Rynku 7”

Górnośląskie Koleje Wąskotorowe

Sezon letni
2022
od 25.06
do 11.09

Rozkład jazdy

Bytom - Tarnowskie Góry - Miasteczko Śląskie

Numer pociągu	W-11	P-201	W-13	P-203	W-15
Bytom Wąsk.	9:00	-	12:00	-	16:00
Szombierki Elektrownia*	9:05*	-	12:05*	-	16:05*
Bytom Karb Wąsk.	9:10	9:30	12:10	13:05	16:10
Dąbrowa Miejska*	9:25*	-	12:25*	-	16:25*
Sucha Góra	9:30	9:55	12:30	13:30	16:30
Kopalnia Srebra	9:40	10:15	12:40	13:55	16:40
Tarnowskie Góry Wąsk.	9:45	10:20	12:45	14:00	16:45
Lasowice Zalew	10:00	-	13:00	-	17:00
Miasteczko Śląskie Zalew	10:05	-	13:05	-	17:05
Miasteczko Śląskie Wąsk.	10:10	-	13:10	-	17:10

Miasteczko Śląskie - Tarnowskie Góry - Bytom

Numer pociągu	W-12	P-202	W-14	P-204	W-16
Miasteczko Śląskie Wąsk.	10:30	-	13:30	-	17:30
Miasteczko Śląskie Zalew	10:35	-	13:35	-	17:35
Lasowice Zalew	10:40	-	13:40	-	17:40
Tarnowskie Góry Wąsk.	10:55	11:15	13:55	14:20	17:55
Kopalnia Srebra	11:00	11:20	14:00	14:25	18:00
Sucha Góra	11:10	11:40	14:10	14:45	18:10
Dąbrowa Miejska*	11:15*	-	14:15*	-	18:15*
Bytom Karb Wąsk.	11:40	12:05	14:30	15:10	18:30
Szombierki Elektrownia*	11:45*	-	14:35*	-	18:35*
Bytom Wąsk.	11:50	-	14:40	-	18:40

W-11, W-12, W-13, W-14, W-15, W-16 - Pociągi prowadzone lokomotywą spalinową typu Lxd2, kursują w soboty, niedziele i święta (15 VIII).

P-201, P-202, P-203, P-204 - Pociągi prowadzone lokomotywą parową typu Ryś, kursują tylko w niedziele (oprócz 26 VI).

*Szombierki Elektrownia, Dąbrowa Miejska - przystanki na żądanie obsługiwany w przypadku obecności pasażerów na peronie lub zgłoszenia u obsługi pociągu.

Pociągi zestawione z wagonów letnich otwartych oraz zamkniętych.

Rozkład NIE OBOWIĄZUJE w czasie INDUSTRIADY w dniu 3 września 2022

Bilety

Dla pociągów Bytom - Miasteczko Śląskie i odwrotnie (W-XX):

- Normalny 20 zł
- Ulgowy 12 zł
- Rodzinny 1+1 (1 dorosły+1 dziecko do 16 lat) 30 zł
- Rodzinny 2+2 (2 dorosłych+2 dzieci do 16 lat) 58 zł
- Bezpłatnie: dzieci do lat 4.

Bagaż podręczny, wózki i rowery przewożymy bezpłatnie w wagonie bagażowym.

Brak możliwości sprzedaży biletów TAM/POWRÓT

Liczba miejsc ograniczona.

Dla pociągów prowadzonych lokomotywą parową typu Ryś (P-XXX):

- Normalny TAM/POWRÓT 35 zł
- Ulgowy TAM/POWRÓT 25 zł
- Normalny TAM 30 zł
- Ulgowy TAM 20 zł
- Bezpłatnie: dzieci do lat 4.

W pociągach prowadzonych parowozem nie ma możliwości przewozu roweru.

Liczba miejsc ograniczona.

Zwiedzanie

Zwiedzanie z przewodnikiem odbywa się w każdą niedzielę podczas

obowiązania tego rozkładu. Godziny rozpoczęcia: 12:15 i 15:15.

Czas zwiedzania: około 1h. Grupa zbiera się na peronie stacji Bytom Karb Wąsk.

Izba Tradycji otwarta w godzinach 12:00-16:00.

Kontakt

Informacja pasażerska, zamawianie pociągów specjalnych, dodatkowych:

e-mail: info@sgkw.eu | tel.: +48 666 904 142

Operator kolei:

Stowarzyszenie Górnośląskich Kolei Wąskotorowych

Ul. Reja-Parowozownia, 41-902 Bytom;

facebook.com/GKWBytom

Pociągi dofinansowane są przez Gminę Bytom, Tarnowskie Góry oraz Miasteczko Śląskie w ramach projektu: „Letnie pociągi turystyczne na Górnośląskich Kolejach Wąskotorowych”

18.06—31.12.2022

wystawa:

*Musiałam sama
stać się słońcem*

Małgorzata Goliszewska,

Dorota Hadrian,

Patrycja Orzechowska

kuratorki: Agata Cukierska,

Katarzyna Kalina

27.08—21.11.2022

wystawa:

Matkość

Agula Swoboda

wstęp:

bilet ulgowy – 1 zł

bilet normalny – 2 zł

oprowadzania:

każdy piątek godz. 17.00

KRONIKA

Rynek 26, 41-902 Bytom

www.kronika.org.pl

[www.fb.com/cswkronika](https://www.facebook.com/cswkronika)

POWRÓT W GLORII

Tekst: Anna Krzyszkowska-Kuc/ Zdjęcie: Grzegorz Goik

Budynek przy ul. Szymanowskiego 2, w którym dawniej znajdowało się kino Gloria, znów zajaśniał. Zakończył się prowadzony w nim pod opieką konserwatorską remont. Ośmiokondygnacyjny gmach o awangardowej kubicznej formie, pokryty jasną elewacją, to modernistyczna perełka.

Zaprojektowany przez Herberta Hettera i wybudowany w 1931 roku budynek mieszkalno-usługowy z kinem w części tylnej już w tamtych czasach był niezwykle i jednym z najnowocześniejszych tego typu obiektów. Bryła budynku składa się z wielu zachodzących na siebie sześcianów, w tylnej jego części występują także elementy zaokrąglone. Optyczną lekkość nadano mu poprzez cofnięcie dolnej kondygnacji i okna narożnikowe. Elewację pokryto białymi glazurowanymi płytkami.

– Sukcesem tej inwestycji jest to, że udało się mocno zbliżyć do okładzin, które zamontowane były pierwotnie na elewacji, co było możliwe dzięki dobremu projektowi i zastosowanej technologii – mówi Łukasz Konarzewski, Wojewódzki Konserwator Zabytków.

To właśnie nowa, jasna okładzina budynku robi największe wrażenie.

– Całość jest wyważona i dobrze współgra z zastosowanym w dolnej części budynku granitem. To efekt owocnej współpracy z Wojewódzkim i Miejskim Konserwatorem Zabytków, z którymi pracujemy od momentu przejęcia budynku – mówi Marek Stalmach, prezes Górnictwa Spółdzielni Mieszkaniowej. Zakres prac obejmował głównie remont

elewacji i dachu. W pierwszej kolejności został przeprowadzony demontaż odpadających płytek elewacyjnych, następnie wzmocniono stalową konstrukcję ścian oraz docieplono wełną mineralną, co dla mieszkańców tego obiektu ma duże znaczenie. Zwieńczeniem prac przy ele-

wacji była zabudowa specjalnie zamówionych dla tego budynku płytek akrylowych.

Od początku w tej nieruchomości mieściło się kino. Niestety ta część budynku, w której działała Gloria, spłonęła 5 kwietnia 2011 roku. – Odtworzenie kina w tej lokalizacji jest nierealne ze względów ekonomicznych i formalnych, ale są pomysły, by w podwórzu, które jest jesz-

cze w fazie zagospodarowywania, organizować raz w roku seanse filmowe. Planujemy też mural na ścianie szczytowej łączącej dawne kino z częścią mieszkalną, który będzie przypominał o historii tego miejsca – mówi Marek Stalmach.

Budynek został wyremontowany dzięki wspólnym staraniom zarządzającej nieruchomością Górnictwa Spółdzielni Mieszkaniowej oraz władz miasta. Jego remont stanowi część większego projektu rewitalizacyjnego obejmującego ul. Dworcową, Zaulek oraz okolice Rynku. Koszt inwestycji to 1,1 mln zł, a dofinansowanie ze środków unijnych – 819 tys. zł.

08.07–26.08.2022 BCKINO PLENEROWE

08 lipca, godz. 21.30 **„C'mon C'mon”**

miejsce: Bytomskie Centrum Kultury,
pl. Karin Stanek 1

15 lipca, godz. 21.30 **„Weselny toast”**

miejsce: Rynek

22 lipca godz. 21.30 **„Annette”**

miejsce: Pałac w Miechowicach,
ul. Dzierżonia 30

29 lipca, godz. 21.30 **„Palm Springs”**

miejsce: Hala Sportowa „Na Skarpie”
im. Józefa Wiśniewskiego, ul. Frycza
Modrzewskiego 5A

05 sierpnia, godz. 21.30 **„Nieobliczalni”**

miejsce: Rynek

12 sierpnia, godz. 21.30 **„Niebo w gębie”**

miejsce: Plac Świętej Barbary

19 sierpnia, godz. 21.15

„Najlepsze najgorsze wakacje”

miejsce: Pałac w Miechowicach

26 sierpnia godz. 21.15 **„Nie ma mowy!”**

miejsce: Bytomskie Centrum Kultury,
pl. Karin Stanek 1

bilety: 5 zł

10.07–28.08.2022 PARKOBAJTLE

10 lipca, godz. 14.00 - Spektakl Grupy O! Teatr
„Dobre rady lisa Witalisa”

17 lipca, godz. 14.00 - MALUCHY W KRAINIE
DŹWIĘKU - czyli muzyka, ruch i zabawa:
„Zielono mi! Po irlandzku”

24 lipca, godz. 14.00 - Spektakl Grupy O! Teatr
„Król Maciuś”

31 lipca, godz. 14.00 - MALUCHY W KRAINIE
DŹWIĘKU - czyli muzyka, ruch i zabawa:
„Alla gitarra! Po hiszpańsku”

07 sierpnia, godz. 14.00 - Spektakl Grupy O! Teatr
„Bajka o królewnie Marysi i lodowej górze”

14 sierpnia, godz. 14.00 - MALUCHY W KRAINIE
DŹWIĘKU - czyli muzyka, ruch i zabawa:
„Rockendrollowo! Po amerykańsku”

21 sierpnia, godz. 14.00 - Spektakl Grupy O! Teatr
„Bajka o gajowym Chrobotku”

28 sierpnia, godz. 14.00 - MALUCHY W KRAINIE
DŹWIĘKU - czyli muzyka, ruch i zabawa:
„Dylu dylu! Po polsku”

Miejsce: Bytom Park Kachla, okolice Stawu
Północnego, od ulicy Olimpijskiej | **bilety: 5 zł**

10.07–28.08.2022 PARKOGRANIE

10 lipca, godz. 17.00 **Jania Band**
koncert na instrumenty blaszane, od klasyki po jazz

17 lipca, godz. 17.00 **Gabriela Silva**
pieśni operowe i operetkowe na głos i fortepian

24 lipca, godz. 17.00 **Zespół Banita Band**
śląska biesiada i nie tylko...

31 lipca, godz. 17.00 **Łukasz „Lucky” Franusik**
rap i taniec

07 sierpnia, godz. 17.00 **Jazz Bar Trio**
jazz nad Stawem Północnym

14 sierpnia, godz. 17.00 **Waldemar Rychły
i Przyjaciele**
koncert etno-folk w nowoczesnych aranżacjach

21 sierpnia, godz. 17.00
Nowak & Kwiatkowski Acoustic Duo
koncert swingowy

28 sierpnia, godz. 17.00 **North Cape** - szanty

Miejsce: Bytom Park Kachla, okolice Stawu
Północnego, od ulicy Olimpijskiej | **bilety: 5 zł**

BYTOMSKIE CENTRUM KULTURY

pl. Karin Stanek 1, Bytom / www.becek.pl / tel. +48 500 277 802 / 32 389 31 09 w. 101

Zastrzegamy sobie prawo do zmian w programie.

**Muzeum Górnośląskie
w Bytomiu**
pl. Sobieskiego 2,
ul. W. Korfantego 34
tel. 32 281 82 94

9, 13.08, g. 12.00

„Mój przyjaciel robal” – warsztaty dla dzieci, obowiązują zapisy. Bilety: 12 zł

10.08, g. 12.00

„Mój przyjaciel robal” – warsztaty dla rodzin i dzieci z Ukrainy, obowiązują zapisy

14.08, g. 14.00

Plakat olimpijski Monachium 1972 w zbiorach MGB – wykład, prowadzi: Mieczysław Dobkowski, ul. W. Korfantego 34. Bilety: 2 zł

16, 20.08, g. 12.00

„Zgadnij, kim jestem” – warsztaty dla dzieci, obowiązują zapisy. Bilety: 12 zł

17.08, g. 12.00

„Zgadnij, kim jestem” – warsztaty dla rodzin i dzieci z Ukrainy, obowiązują zapisy

21.08, g. 12.30

Kościół Świętego Ducha oczami archeologa, oprowadzanie kuratorskie, prowadzi: Dorota Podyma, Wstęp w cenie biletu na wystawę czasową

23, 27.08, g. 12.00

Wycieczka w średniowiecze – warsztaty dla dzieci,

obowiązują zapisy. Bilety: 12 zł

24.08, g. 12.00

„Wycieczka w średniowiecze” – warsztaty dla rodzin i dzieci z Ukrainy, prowadzi: obowiązują zapisy

28.08, g. 11.00

Szlakiem rzeźby po Parku Śląskim – spacer prowadzi: Urszula Mikoś, zbiórka: w okolicach przystanku tramwajowego Park Śląski Wejście Główne (przy starej fontannie z pylonami)

31.08, 17.00

Sławomir Mrozek bez maski. Część pierwsza – wykład, prowadzi: Jolanta Zaczkowska, Centrum Edukacji, pl. Jana III Sobieskiego 2. Bilety: 2 zł

Wystawy czasowe

Do 30.11

„Kościół Świętego Ducha oczami archeologa”, kurator: Jarosław Święcicki, pl. Sobieskiego 2. Bilety: 3 – 6 zł

Do 31.12

„Od Darwina do banku DNA. Przyroda w Muzeum”, kuratorzy: Roland Dobosz i Waldemar Żyła, ul. W. Korfantego 34. Bilety: 3 – 6 zł

Wystawy stałe

„Ślad pokoleń. Od synagogi do Żydowskiego Domu Modlitwy w Bytomiu”, „Przyroda Gór-

nego Śląska. Lasy. Wody i mokradła”, „Z życia ludu śląskiego XIX–XX wieku”, „Galeria Malarstwa Polskiego”

**Miejska Biblioteka
Publiczna**
pl. Sobieskiego 3
tel. 32 787 06 01

9.08, g. 11.00 – 12.30

Na tropie zaginionych skarbów – zabawy literacko-artystyczne dla młodych poszukiwaczy ukrytych skarbów. Zapisy tel. 32 787 06 01/03, wew. 413 oraz mailowo: dld@biblioteka.bytom.pl. Wstęp bezpłatny

**Bytomskie Centrum
Kultury**
pl. Karin Stanek 1
tel. 32 389 31 09

BECEKOBUS

– w drodze

do EKOprzygody

Miejsce: zajęcia będą się odbywały w różnych dzielnicach miasta. Szczegółowy program na becek.pl Bilety w cenie 5 zł na poszczególne zajęcia dostępne w kasie Beceku

15 – 19 sierpnia

Recyklobusik, g. 10.00 – 13.00

Splotobusik, g. 10.00 – 13.00

Pszczolobusik, g. 14.00 – 17.00

22–26 sierpnia

Artbusik, g. 10.00 – 13.00

Naukobusik, g. 10.00 – 11.00

Ekobusik, g. 14.00 – 17.00

PARKOBAJTLE

Miejsce: Park Miejski im.

F. Kachla przy Stawie

Północnym

Bilety w cenie 5 zł dostępne w kasie Bytomskiego Centrum Kultury, na www.becek.pl oraz na godzinę przed rozpoczęciem wydarzenia

14.08, g. 14.00

Maluchy w krainie dźwięku, czyli muzyka, ruch i zabawa: „Rockendrollowo! Po amerykańsku”

21.08, g. 14.00

Spektakl „Bajka o gajowym Chrobotku” w wykonaniu grupy O! Teatr

28.08, g. 14.00

Maluchy w krainie dźwięku, czyli muzyka, ruch i zabawa: „Dylu dylu! Po polsku”

KINO PLENEROWE

Bilety w cenie 5 zł do zakupu w kasie Bytomskiego Centrum Kultury, na stronie www.becek.pl oraz przed seansem w miejscu wydarzenia

12.08, g. 21.15

„Niebo w gębie”, komedia Francja, 2012; reż.: Christian Vincent. Miejsce: plac Świętej Barbary

19.08, g. 21.15

„Najlepsze najgorsze wakacje”, komedia USA, 2013; reż.: Nat Faxon, Jim Rash. Miejsce: Pałac w Miechowicach, ul. Dzierżonia 30

26.08, g. 21.15

„Nie ma mowy!”, komedia romantyczna Kanada/USA, 2015, reż.: Sean Mewshaw. Miejsce: Bytomskie Centrum Kultury, pl. Karin Stanek 1

LETNIE PARKOGRANIE

Miejsce: Park Miejski im. F. Kachla przy Stawie Północnym

Bilety w cenie 5 zł do zakupu w kasie Beceku lub na www.becek.pl lub przed koncertem w miejscu wydarzenia

14.08, g. 17.00

Koncert folkowy „Waldemar Rychły i Przyjaciele” w wykonaniu Joanna Zielecka – flety, Dominika Dołżyńska – skrzypce, Krzysztof Kubasik – wiolonczela, Waldemar Rychły - gitara, instrumenty perkusyjne

21.08, g. 17.00

Koncert swingowy „Fly me to the moon” w wykonaniu Nowak & Kwiatkowski Acoustic Duo w składzie: Paulina Nowak – śpiew, Bartłomiej Kwiatkowski – gitara oraz gościnnie Mateusz Lasatowicz – fortepian

28.08, g. 17.00

Koncert zespołu North Cape. Pieśni morza, szanty, rytmiczne i melodyjne pieśni pracy dokerów, farmerów, górników, poławiaczy pereł i pastery to koronny repertuar zespołu

**PTTK w Bytomiu
ul. Kościelna 2
(czynny: wt. i czw.
od 11.00 do 15.00)**

Koszt wycieczki 8 zł.
Zapisy w biurze oddziału PTTK, e-mail: pttk_bytom@o2.pl lub na FB: PTTK Bytom

13.08, g. 9.00

Spacer w stronę Knajfeldu – willowa zabudowa dzielnicy oraz ciekawe gmachy użyteczności publicznej

20.08, g. 9.00

Od gotyku do modernizmu, czyli spacer szlakiem stylów architektonicznych w Bytomiu oraz zwiedzanie wystawy w Muzeum Górnośląskim „Kościół Św. Ducha oczami archeologa” (dodatkowo płatny bilet – 6 zł normalny, 3 zł ulgowy)

27.08, g. 9.00

Witaj szkoło! Spacer śladami bytomskiego szkolnictwa – najpiękniejsze bytomskie szkoły i ich znakomici absolwenci

LATO W MIEŚCIE

BYTOM ZAPRASZA
LIPIEC – SIERPIEŃ 2022

Becekobus BCKinoplenerowe **Parkogranie** Parkobajtle
wycieczki krajoznawcze Wakacyjne Karate dla wszystkich w StasiakDojo
zajęcia z karate tradycyjnego **wakacje z łukiem**
aktywne poranki na trawie **szermierka** tenis
przejazdy waskotorówką Muzealny ogród **Bytom Nieoczywisty**
rodzinne spacerzy ze zwierzętami ze schroniska **noc spadających gwiazd**
wspinaczka zajęcia taneczne aktorskie wokalne
Letnia Akademia Podróżników
warsztaty artystyczne tańca śpiewu malarstwa
Studio Baletowe dla dzieci i dorosłych rozgrywki e-sportowe
warsztaty ceramiczne plastyczne sceniczne
spotkania z kosmetyką **gimnastyka artystyczna** harcerskie gry i zabawy
Joga&Body Mind Ambasadorzy nieMożliwego **Schulz – performance**
leśne półkolonie **Dziki wędrowanie** taneczne wakacje

Program:

Więcej na **bytom.pl**